

Datum 2016-05-02	Dnr 492-2016	Mottagare Miljö- och energidepartementet
Handläggare Johanna Eriksson	Direkt 010-698 62 69	103 33 STOCKHOLM
Avdelningen för havs- och vattenförvaltning johanna.eriksson@havochvatten.se		

Remiss av Kemikalieinspektionens redovisning av regeringsuppdrag om nationellt förbud mot mikrokorn av plast (mikroplaster) i kosmetika

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har tagit del av Kemikalieinspektionens redovisning av regeringsuppdraget "Mikroplaster i kosmetiska produkter". Syftet med uppdraget är att minska de skadliga effekter som avsiktligt tillsatta mikroplaster i kosmetiska produkter medför för vattenlevande organismer. Regeringen önskar synpunkter på förslagen eller materialet i rapporten.

Inledningsvis lämnar HaV sammanfattande synpunkter. Därefter återges myndighetens inställning till förslagen som följer rapportens disposition.

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget om ett nationellt förbud enligt Kemikalieinspektionens Rapport 2/16 *Förslag till nationellt förbud mot mikrokorn av plast i kosmetiska produkter*.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Generella synpunkter

Havs- och vattenmyndigheten anser att Kemikalieinspektionen (KEMI) i kapitel 2 har gett en relevant problembeskrivning samt i kapitel 3 på ett bra sätt beskrivit marknaden för mikroplaster i produkter. HaV anser också att KEMI på ett kortfattat och lättförståeligt sätt redogjort för nuvarande miljömärkningskriterier och förbud (kapitel 4) samt hur ett föreslaget nationellt förbud relaterar till de EU-rättsliga förutsättningarna (kapitel 5).

Detaljerade synpunkter

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker Kemikalieinspektionens förslag (kapitel 6) enligt nedan:

- att regeringen förbjuder tillhandahållandet på den svenska marknaden av kosmetiska produkter som sköljs av och som innehåller mikrokorn av plast.
- att förbudet ska gälla från och med den 1 januari 2018.

- att Kemikalieinspektionen bemyndigas att meddela föreskrifter om undantag eller att i det enskilda fallet ge dispens från förbudet, för sådana material som bryts ner i akvatiska miljöer och i avloppsreningsverk och till följd därav inte innebär någon exponering av fasta plastpartiklar för miljön, eller om särskilda skäl föreligger.

I nuläget finns inga framtagna standarder för att bedöma nedbrytbarheten av dessa produkter i akvatiska miljöer (s. 29). HaV anser att det är ytterst viktigt att undantag eller dispens från förbudet som medges utifrån att materialet bryts ner i akvatiska miljöer och i avloppsreningsverk och därmed inte innebär någon exponering av fasta plastpartiklar i miljön, är vetenskapligt underbyggda och uppfyller angivna villkor. Vidare anser HaV att riktlinjer för vad som kan anses utgöra särskilda skäl bör utvecklas.

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker också att Sverige fortsatt bör verka för en gemensam EU-reglering och att när en sådan eventuellt är på plats, bör ett svenskt förbud anpassas till det EU-gemensamma (kapitel 7).

Motivering till HaV:s inställning

HaV delar KEMI:s bedömning att försiktighetsprincipen berättigar att åtgärder vidtas för att minska flödet av mikroplaster till den marina miljön. Mikroplaster tillförs den akvatiska miljön från en mängd olika källor på land och till havs. Till det kommer de stora förekomsten av plastföremål som redan finns i våra akvatiska miljöer och som på sikt brytas ner till mindre delar. Med dagens teknik är det inte möjligt att på ett hållbart sätt rena bort mikroplaster från den akvatiska miljön. Att invänta tillräckligt med dataunderlag för en fullständig riskbedömning kan därmed innebära att det är för sent att vidta nödvändiga åtgärder när underlaget väl finns.

Mikrokorn av plast i kosmetiska produkter utgör en mycket liten andel av de mikroplaster som tillförs den akvatiska miljön¹. Likväl anser HaV att åtgärder mot denna källa är motiverat av flera skäl: 1) åtgärden riktas direkt mot källan, vilket är eftersträvänsvärt när så är möjligt, 2) produkten är utformad på ett sådant sätt att den direkt bidrar till problemet med mikroplaster i miljön, antingen genom att mikrokornen passerar reningsverken och hamnar i den akvatiska miljön eller genom att de avskiljs och hamnar i slammet med risk för att spridas på åkermarken samt 3) det finns alternativ som kan ersätta mikrokorn av plast.

Utifrån att mikrokorn av plast i kosmetiska produkter utgör en mycket liten andel av de mikroplaster som tillförs den akvatiska miljön delar HaV

¹ Magnusson K, et. al (2016) *Swedish sources and pathways for microplastics to the marine environment* - NUMBER C 183 MARCH 2016 REPORT.

bedömningen att ett förbud endast överensstämmer med proportionalitetsprincipen om det ingår som en åtgärd av flera för att förhindra tillförseln av mikroplaster till den akvatiska miljön.

Delar av kosmetikabranschen anser att ett förbud inte behövs eftersom villkorlig utfasning till stora delar har skett eller är på gång att ske (s.6-7, s.22). Ett förbud påverkar dock främst de företag som inte deltar i den frivilliga utfasningen, varmed ett förbud kan bidra till mer lika villkor för alla marknadsaktörer. Efterlevnaden av ett förbud är också enklare att kontrollera då myndigheterna kan utöva tillsyn vid förbud men inte vid frivilliga överenskommelser. Förbudet ger därmed konsumenten ett bättre skydd än en frivillig överenskommelse.

Vidare delar HaV Kemikalieinspektionens uppfattning att Sverige fortsatt ska verka för en gemensam EU-reglering. Sverige har tillsammans med några andra EU-länder verkat för åtgärder på EU-nivå men intresset från kommissionen har hittills varit lågt. Kemikalieinspektionen bedömer att införandet av ett nationellt förbud inte strider mot EU:s kosmetika- eller Reach-förordning. USA har fattat ett federalt beslut som innebär att det blir förbjudet att tillverka och sälja kosmetiska produkter som innehåller mikrokorn av plast med avsikt att sköljas av. Även Kanada har aviserat att de har för avsikt att införa ett liknande förbud. Inget EU-land har ännu förbjudit försäljning av kosmetiska produkter som innehåller mikrokorn av plast. Sverige kan, genom att införa ett nationellt förbud, agera som föregångare inom EU.

Beslut om detta yttrande har fattats av vikarierande generaldirektör Ingemar Berglund efter föredragning av utredaren Johanna Eriksson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit enhetschefen Thomas Johansson och avdelningschefen Björn Sjöberg.

Ingemar Berglund

Johanna Eriksson

